

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. An dentur partes actu in continuo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

LIBER VI.

PHYSICORVM.

Icy libro quinto egit Philosophus de unitate numerica & specifica motus, ita hoc libro agit de partibus integralibus, ex quibus integratur, & fit vnum continuum, seu vnum quid integratum, & constitutum ex partibus inter se continuatis.

DISPUTATIO XVIII.
DE CONTINVO.

Quia omnes difficultates, quæ sunt de motu, quantum ad hoc æque concludunt de quocumque continuo; propterea consultius est quæstiones proponere de continuo vt sic.

QVÆSTIO I.

An dentur partes actû in Continuo?

Per Continuum intelligitur hic quodcumque compositum ex pluribus partibus integralibus continuatis inter se ac unitis physice sic, vt vna pars non possit moueri motu progressiuo, quin cæteræ partes, cum quibus continuatur, etiam moueantur, nisi ablata vnione discontinuentur, & per hoc facile distingui possunt ea, quæ continuantur, ab ijs, quæ contiguantur, nam hæc, nempe contigua, sunt, quæ tangunt se inuicem absque vnione physica & quorum propterea vnum moueri potest localiter, immoto altero; vnde nec constituunt vnum quid nisi per aggregationem: ex quo patet bene distinxisse Philosophum continua & contigua, quod, quæ continuantur, faciunt vnum quid, quæ vero contiguantur, non faciunt vnum.

Prima sententia est in continuo non dari partes actu realiter distinctas, sed solû in potentia, ante designationem, quæ fit per intellectum, aut per aliqua accidentia distinctæ rationis. Hanc tenent aliqui recentiores citantes pro se *Simplicium, Auerroem, D. Thomam, Durandum, Capreolum, Gregorium*, quos tamen ab hac sententia vindicant alij. *Camerarius 2. p. q. 18.* absolute ait partes non esse inter se actu distinctas in continuo; sed id explicat sic, vt idem sit, ac partes in continuo non esse actu secundum multitudinem realem, licet sint actu secundum entitatem suam, & eam sententiam putat esse *D. Thomæ, Scoti*, & antiquorum communiter.

Secunda sententia est reuera dari in continuo plures partes actu realiter distinctas ante omnem designationem per quodcumque extrinsecum factam. Hæc est sine dubio communissima cum *Scoto in 2. d. 1. q. 3. ac 4. d. 12. q. 4. & D. Tho. 5. met. c. 1. 2. lect. 15.* quos præter suos sequuntur *Comimbrienses, Ruinius, Suarez, Hurtadus, Auerroes, Arriaga, Complutenses.*

CONCLUSIO

2 Dantur in continuo quolibet plures partes actu, quæ ante omnem designationem factam per extrinsecum quodcumque distinguuntur realiter. Hæc est iuxta secundam sententiam contra primam, quæ tam absurda *Hurtado* visa est, & sane merito, vt propterea dixerit nullam esse feciditatem sine amatore, nec fatuitatem sine patre.

Probatur prima pars primo, ex descriptione continui data à Philosopho, nempe quod sit illud, quod componitur ex partibus copulatis termino communi, ac facientibus vnum; ergo habet partes actu, quod enim actu componitur habet actu partes, ex quibus componitur.

Confirmatur ex definitione, quam dat Philosophus, Quantitatis, quod sit diuisibilis in ea, quæ insunt: ergo

quantitas habet actu partes in quas potest diuidi, secundum Philosophum.

Respondet Camerarius, solû velle Philosophum, quod in continuo sint partes assignabiles.

Contra: quia si non essent ibi partes actu, non essent ibi assignabiles, assignari enim in aliquo vere nequit, nisi quod est in ipso actu.

Idem ad confirmationem respondet, solum haberi, quod in continuo sint partes, quoad entitatem, non vero quoad distinctionem.

Contra: quia eo ipso, quo habent entitates actu, habent actu quod vna non sit altera, & consequenter, quod sint distinctæ.

Probatur secundo: quia totum actuale in hoc distinguitur à toto partiali, quod hoc non habet partes actu, illud vero habet: sed continuum est totum actuale: ergo habet actu partes.

Confirmatur: quia totum, vt totum, dicit ordinem ad partes, ergo totum actuale ad partes actuales, & consequenter, quod est totum actuale, habet partes actu.

Confirmatur: quia ridiculum est dicere, quod Petrus, v.g. non habeat actu manus, pedes, caput: ergo continuum habet actu partes.

Aliqui respondent, continuum conflatum ex partibus heterogeneis habere partes actu, non vero quod componitur ex heterogeneis.

Sed contra: quia tam ridiculum est, Oceanum non habere actu plures amphoras, aquæ, quam vnum dolium aquæ, ac Petrum non habere actu manus, & pedes: ergo etiam continuū homogeneum habet actu partes. *Deinde* eadem est ratio de continuo heterogeneo, ac homogeneo quantum ad hoc: propterea enim homogeneum non haberet actu, quia vniuntur, & ipsi sunt vnum quid: sed partes heterogeneæ etiam vniuntur, & ipsi sunt vnum quid: ergo idem de vtroque dicendum.

Probatur tertio: quia quando continuū diuiditur, vel diuiditur in partes, quas habet, aut quas non habet. Secundum dici non potest; neque enim partes, quas non habet, sunt eius partes: ergo dicendū est primum, & consequenter fatendum, quod continuū habeat actu partes.

Confirmatur primo: quia alias, qui diuideret partes ligni produceret illas, quod est absurdum.

Confirmatur secundo: quia duæ aquæ ante continuationem erant partes continui in potentia: ergo post continuationem erunt partes actu continui.

Confirmatur tertio: quia inter duas aquas, quæ erant discretæ, & postea continuantur, vel datur vnio realis, vel non datur; si datur: ergo dantur & ipsæ entitates aquarum actu; sed neutra ex ipsis est totum continuum: ergo est pars continui, & consequenter dabitur pars actu in continuo. Si non datur: ergo istæ aquæ erunt iam actu post continuationem, sicut erant ante, quod implicat.

Probatur secunda pars Conclusionis: quia vna ex partibus continui potest esse à parte rei sine altera, & è cõtra ergo distinguuntur realiter ante omnem designationem, quæ fieret per intellectum vel per aliquid extrinsecum ipsis.

Probatur secundo: quia duæ aquæ continuatæ antequam vniuntur, erant distinctæ realiter: ergo & postquā vniuntur; quæ enim semel distinguuntur realiter, non possunt vlla virtute identificari.

Confirmatur: quia per continuationem nihil tollitur ab ipsis, nisi quod tollitur per vnionem suam ad inuicem, quā solum, vt continuantur, requirunt habere: sed per illā vnionem non tollitur distinctio quā habent, vt vna non sit altera, alias tolleretur ipsamet vnio, quia ipsa vnio non potest esse realis inter aliquas, nisi quorum vnum non sit alterum.

Confirmatur secundo: quia vnio realis producta de nouo per actionem realem requirit extrema realiter distincta: ergo istæ duæ aquæ, si sint sic vnitæ realiter (pro vt esse debent, vt continuantur) distinguuntur realiter.

Confirmatur tertio: quia materia, & forma, non obstant vnione sua ante omnem designationem, & sunt duæ entitates & distinguuntur realiter: ergo duæ aquæ non obstant

obstante vnione sua, & erunt due entitates & distinguuntur realiter eadem enim proflus est ratio.

Confirmatur quarto, due illæ entitates aquæ per continuationem non perdunt suam entitatē: ergo non obstante continuatione habet suas entitates: ergo & distinctionem, quia hæc est proprietas cuiuscumque entitatis.

Probatur tertio: aqua, quæ augetur, habet aliquid actū, quod non habuit antecederet, antequam augebatur, alias non augetur; seu, quod idē est, aliquid actū accessit ipsi, quod non habuit antefed illud, quod accessit, nō est tota aqua: ergo est pars aquæ, & consequenter habet actū in illam partem simul cum entitate antecederet, sed illa pars est realiter distincta ab entitate antecederet, quādoquidē entitas antecederet fuerit existens in rerum natura sine illa parte, quod est euidentissimum signum distinctionis realis: ergo habet partes realiter distinctas.

4. Probatur quarto, specialiter contra *Camerarium*: secundum ipsum partes secundum suam entitatē sunt actū in continuo: ergo & secundum multitudinem. Probo consequentiam, quia illa habent multitudinem realem actū quæ habent multas entitates realiter distinctas: sed si sit in continuo partes actū secundum entitatē, erunt ibi multe entitates realiter distinctæ; ergo erunt in continuo partes actū secundum multitudinem. Probatur minor: quia entitas accedens de nouo est actū in aqua aucta, & illa distinguitur realiter ab entitate, cui accessit; ergo in illa aqua sunt plures entitates realiter distinctæ, & consequenter multæ entitates, quia per multas entitates nihil aliud intelligimus quam plures entitates.

Camerarius quidem in solutione argumentorum videtur hanc difficultatem reducere ad questionem de nomine: nam videtur intelligere per partes distinctas actū, partes non vnitas actū, & hoc supposito certum est quod continuum non componatur ex partibus actū distinctis. At nos contendimus tantum partes in continuo actū sic distinctas, vt vna ex ipsis sit entitas actualis, quæ possit existere absque eo quod existat altera; & hoc plane continent prædictæ probationes, & in hoc sensu solū ventilanda est hæc controuersia vt sit realis; nam in alio sensu *Camerarij* esset tantum de nomine; & in hoc etiam ipso ille peiorem partem habet; tum quia minus communem; tum quia compositum physicum habet partes suas actū distinctas, secundum omnes non obstante vnione sua, & caput hominis dicitur esse actū distinctum à pede: ergo & partes continui non obstante vnione sua debent dici actū distinctæ.

Probatur ultimo conclusio generaliter: quia ideo negant aduersarij partes in continuo actū, & concedunt eas solum in potentia ad vitandas difficultates nostræ, & communis conclusionis; sed vel ex difficultatibus non sunt vltius momenti, vel si quæ sunt, etiam premunt ipsosmet: ergo sine fundamento negant illas partes.

5. Obiicies primo secundum *Philosophum* 8. *Physicorum* & alibi sæpe, partes continui non sunt in ipso actū, sed potentia.

Respondeo per hoc eum velle quod non sunt in continuo actū diuise, & discontinuæ à se inuicem, quemadmodum partes contiguae, à quibus propterea per hoc distinguit *Philosophus* partes continui.

Dices cum Camerario: si quando *Philosophus* dicit respondendo ad argumentum *Zenonis*, motum posse pertransire quantitatem, quia in illo non sunt infinita actū, hoc intelligeretur de infinitis actū, quantum ad diuisionem, non tolleretur vni argumenti, quia tam difficile est pertransire infinita actū non diuisa; quam diuisa: ergo sic nequit intelligi.

Respondeo primo eodem modo non soluendam obiectionem *Zenonis*, etiā si intelligeretur de infinitis in potentia, quia tam difficile est motum pertransire actū infinita in potentia, quam infinita in actū; vnde soluit obiectionem explicatus modo nostro, vel non soluit ipsam explicatus modo *Camerarij*.

Respondeo secundo eum, quando dicit motum posse pertransire quantitatem, quia in ea nō sunt infinita actū, intelligendū de infinitis actū categorematice, siue illa infinita

sint diuisa; siue non sint diuisa; vnde hæc replica *Camerarij* non est ad rem.

6. Obiicies secundo: sequeretur quantitatem constare ex indiuisibilibus, quod est contra *Philosophum*, & communem sententiā, ergo falsa conclusio. Probatur sequela: accipiat certam aliquam partem quantitatis, de illa quæro vtum distinguatur à qualibet alia parte, necne. Si secundum dicatur, habeo intetum. Si primum, sequitur non esse diuisibilem in semper diuisibilia, quandoquidē actū nemine cogitante, distinguatur ab illis, in quas est diuisibilis: illud autem quod distinguitur ab illis, in quas est diuisibile, non est diuisibile in illas; tam ad hoc vt sit diuisibile in illa debet illa includere.

Confirmatur: Si continuum esset diuisum in omnes suas partes, illæ essent indiuisibiles: ergo si sit distinctum in omnes suas partes, illæ erunt indiuisibiles.

Respondeo negando sequelam, ad cuius probationem dico, quod quæcūque pars accipietur, illa erit distincta à qualibet alia parte continui, sed non eodem modo, nā ab aliquibus, ab illis scilicet quæ in ipsamet nō includuntur, distinguetur eo modo, quo distinguuntur illa quorū neutrum in altero includitur; ab aliis autē nimirū illis, quæ includuntur in ipsamet, distinguetur tanquā includens ab incluso; nec verū est quod illud, quod est distinctum ab aliquibus, non possit in illa diuidi, quando nō distinguitur ab illis, nisi per modum includentis, & inclusi. Nec etiā est verū, quod præterea addit *Camerarius*, hic non queri vtum vna pars continui distinguatur ab alia per modum includentis & inclusi: nam quando queritur de distinctione vnus partis continui ab omnibus aliis partibus, necesse est, vt agatur de distinctione ipsius, etiam à partibus in ipsamet inclusi.

Ad confirmationem, nego possibile esse suppositum antecedentis, nempe continuum posse esse diuisum in omnes suas partes, quia qualibet pars, in quā diuideretur, deberet esse diuisibilis, & consequenter non esset diuisum in omnes partes, quandoquidem remanerent aliquæ partes in quas posset ulterius diuidi. Quod si velit argumentum, quod si esset actū diuisum in omnes partes, in quas posset simul diuidi, qualibet pars esset indiuisibilis, negandum est antecedens iuxta sententiam communiorum de constitutione continui ex diuisibilibus.

Adde, hoc argumentum soluendū esse aduersariis, quia tam bene sequeretur partes continui esse indiuisibiles ex eo, quod posset diuidi in omnes suas partes, & quod posset illæ partes distingui, ac ex eo, quod actū diuidatur ac distinguatur in omnes suas partes: sicut tam bene sequitur, quod qualibet pars ex tribus partibus equalibus constitutibus lignum tripalmare, sit palmatis, ex eo, quod lignum actū diuidatur & distinguatur in illas, ac ex eo, quod posset diuidi, ac distingui in illas.

7. Obiicies tertio, sequeretur circumulum maiorem æqualem esse minori, & multa alia similia contra sensum. Probatur sequela: quia quot puncta essent in maiori, tot essent in minori: ergo & tot partes.

Respondeo negando sequelam, & distinguo probationem: tot puncta determinabilia; ac tot partes æquales vni certæ, nego antecedens; indeterminabilia, concedo antecedens.

Adde, hoc etiam argumentum esse contra aduersarios, quia circumulum minor posset diuidi in infinitas partes, & puncta; tam bene, quam maior; ergo esset tam magnus si valet hoc argumentum: ergo sequitur, quod vnus circumulum sit æqualis alteri ex eo, quod posset diuidi in tot partes æque ac ex eo, quod diuidatur actū.

Obiicies quarto: sequeretur omnes partes continui posse actū esse diuissas; quandoquidem enim Deus cognoscit omnes illas actū distinctas, posset illas diuidere actū simul: sed hoc est absurdum, quia sequeretur, quod constitueretur ex indiuisibilibus.

Respondeo primo, eodem modo secuturum, quod posset lignum diuidi in omnes partes simul ex eo, quod Deus cognoscat omnes partes, in quas posset diuidi, vt concedunt aduersarij eū cognoscere, vnde si hoc nō sequatur secundum ipsos, nec sequi debet, quod inferunt contra nos

Respondeo secundo negando sequelam cum sua probatione, nam quemadmodum, si signarentur in ligno bipalmari tres partes, duæ non communicantes, quarum quælibet esset palmaris, & alia palmaris constans ex medietate vtriusque illius partis palmaris, licet illæ partes essent determinatæ, & actu distinctæ, propter signationem; tamen Deus non posset simul lignum diuidere in illas partes, propter naturam particularem istarum partium, quarum una includit aliquam partem aliarum partium; ita etiam propter naturam partium continui nequit in omnes simul diuidi, quamuis omnes sint actu, & cognoscantur à Deo.

Cæteræ obiectiones ex his & dicendis facile solui poterunt.

QVÆSTIO II.

Ex quibus partibus constet Continuum.

8 *Supposito*, quod continuum constet partibus actu, aut etiam potentia (nam sane perinde est quid dicatur quantum ad difficultates sequentes) non est dubium quin continuum tripalmare constet tribus partibus determinatis palmaribus, quarum quælibet sit diuisibilis in plures alias partes; sed difficultas maxima est; an componatur ultimo ex indiuisibilibus sic, ut si omnes partes diuisibiles ipsius diuiderentur, tandem deueniretur ad indiuisibilia, ex quibus & ipsum continuum, & quælibet pars diuisibilis eius componitur.

9 *Prima sententia* est, continuum componi ex diuisibilibus. Hæc est *Zenonis*, quem nuper aliqui recentiores contra *Aristotelem* secuti sunt.

Secunda sententia, communissima *Scotistarum*, *Thomistarum*, ac recentiorum cum *Philosopho*, est continuum non componi hoc modo ex indiuisibilibus, sed ex partibus diuisibilibus in infinitum ita, ut nunquam possit dari tam minima pars continui, nec de potentia absoluta, quæ non possit saltem diuinitus diuidi in plures alias partes.

Ego sane quod ad me attinet, fateor difficultates vtriusque sententiæ huius meum superare captum atque adeo quantum ad rationem attinet, nescire me quænam verior sit; sed quia Doctores communiter conueniunt cum *Philosopho* in secunda sententia, cui etiam fauet *Concilium Constantiense sess. 15* dicens errorem esse in *Philosophia*, quod linea continua componatur ex punctis immediatis; propterea iudico probabiliorē esse secundam sententiam; (quamuis *Arriaga* neget hanc censuram reperiri in ipso Concilio, ut nec in propositionibus, quas *Martinus v. Concilij* confirmator *Viclef* & *Husio*, referens eorum errores, damnat; sed in appendice addita illi Concilio desumpta ex codice cuiusdam Canonici Colonienfis; & quidem eo ipso mēdofo, ut fatetur *Typographus*, ac propterea non magnæ autoritatis) sed probabilitate tamē desumpta magis ex autoritate, quā ex ratione, non quod non habeat optimas pro se rationes, sed quod non possint meo iudicio solui bene rationes alterius sententiæ, sicut nec ipsius rationes à fautoribus alterius sententiæ solui possunt; unde quamuis operæ pretiū sit vtriusque sententiæ difficultates, ac fundamenta examinare, tamen non puto cōsultū esse de alterutra publice disputare, nec ingenio tribuendū quācumque sufficienter probare, aut improbare; sicut nec ingenij defectui, si quæcumque ex illis defendens nequeat satisfacere argumentis opponendis, quandoquidem nemo possit illis satisfacere: & hæc sit conclusio mea. Modo difficultates proponam contra vtramque.

Difficultates contra sententiam Zenonis.

10 *Prima*, & mihi quidem principalissima est; quod si continuum constaret ex indiuisibilibus, non haberet extensionem partium extra partes contra sensum omnem & rationem. Probatur sequela: quia indiuisibile additū sibi inuicem non occuparet plus spatij, quā vnū solum ex ipsis, nec consequenter infinita, quia est eadem ratio de duobus, ac de infinitis aut quantumlibet multis.

Quod autem vnū indiuisibile additū alteri indiuisibili non faciat maius, patet, quia deberet tangere ipsum se-

cundum se totum: si enim non tangeret secundum se totū deberet tangere ipsum secundum partē, & sic non esset indiuisibile, contra hypothesim: sed si tangat secundum se totum, non poterit correspondere vlli parti spatij, cui alterum indiuisibile non correspondet, & consequenter vtrumque non occupabit plus spatij, quam quodlibet seorsum sumptum.

Confirmatur hoc: quia si duo corpora diuisibilia tangerent se mutuo secundum omnes partes, ut fit in penetratione, non occuparet plus spatij, quam vnū solum ex illis: ergo si duo indiuisibilia tangant se secundum se totum, ita ut nulla pars vnus correspondeat vlli parti spatij, cui non correspondet alterum, non occupabit plus spatij vtrumque, quam alterum.

Confirmatur secundo: quia si duo indiuisibilia immediate iuxta se posita occuparent plus spatij, quā vnū, si superaddatur tertium, vel deberet immediate se habere ad primum indiuisibile, vel non deberet. Si deberet: ergo non occuparet plus spatij, quā secundum, ut euident est, nec consequenter secundum deberet occupare plus spatij, quam occupat primum. Si non deberet: ergo non tangeret illud, quod tangit primum, secundum eandem partē, & sic non immediate tangeret secundum indiuisibile, quod tangitur à primo, contra hypothesim.

Confirmatur tertio: quia si duo puncta diuinitus penetrarent se, non magis tangerent se secundum se totum quam si ponantur iuxta se eo modo, quo debent, ut constituantur ex illis continuum: sed in tali casu non occuparent plus spatij: ergo nec in casu præsentis.

11 *Aliqui negant* puncta posse se tangere, quia tactus proprie spectat ad corpora: sed hoc est reducere rem ad nomen, & non facit ad propositum, quia per tactū nihil aliud hic intelligi debet, quam ita se habere, ut nihil mediet inter illa; sic autem posse se habere duo puncta non est dubium.

Arriaga respondet, ex tactu duorum indiuisibilium non sequi eorum penetrationē, nec consequenter occupationem eiusdem spatij: tū quia alias superficies duarum manuum tangentes se inuicem penetrarent se; tum quia penetratio requirit, ut vnū sit intra aliud, quod nequit fieri, quando vtrumque est indiuisibile.

Sed contra primam rationem est, quod falso supponat superficies manuum se mutuo tangentes non penetrare se: cum enim necessario debeant correspondere eidem parti spatij, debent etiam necessario penetrare se: & hinc *Philosophus* bene dixit contigua esse quorum extrema sunt simul; id est correspondentia eidem loco.

Contra secundam etiam rationem est, quod falso putet penetrationem exigere, ut vnū sit intra aliud, atque adeo non posse esse nisi inter diuisibilia: hoc inquam, & gratis dicitur, & contra ipsummet *Arriagam*, qui concedit duo puncta diuinitus penetrari posse, cum tamen in illo casu vnū non esset intra aliud, quandoquidem vtrumque esset indiuisibile, nec haberet partes interiores, intra quas alterum esse posset. Verum quidem est quando aliquid est diuisibile, illud ab alio diuisibili penetrari non posse, quin secundum aliquas saltem partes vnū intra alterum recipiatur, quia alias non possent occupare idem spatium: sed certe superficies extimæ duorum corporum penetratorum, quamuis essent penetratæ, non essent intra se inuicem: & idem est de duobus Angelis penetrantibus se.

12 *Idem Arriaga* confirmat suam responsonem hoc modo: si ponatur vnū indiuisibile in medio cubiculo, quāuis sit indiuisibile, respicit quatuor partes mundi, & habet dextram & sinistram non quidem per intrinsecā, quia non habet partes, sed per extrinsecam denominationem desumptam ab aliis corporibus aut indiuisibilibus: ad huiusmodi punctum possunt duo corpora cedere, vnū ab oriente, ab occidente alterum, sic, ut nihil mediet, nisi illud punctum. Sed in tali casu illa duo corpora essent cōtigua puncto, sed tamen non essent sibi inuicē contigua, nec secundum aliquid sui, corresponderent eidem spatij, cui corresponderet illud punctum.

Responderetur negando minorem: essent enim, ut & puncto, ita

Ex quibus partibus constatur continuum quantum ad rationem in certum.

Prima ratio contra continuationem continui ex indiuisibilibus.